

Vem snöper kvinnorna?

Män ryser inför redstrumpeböcker. Men vill de inte bli dörrmattor borde de läsa dem. Knut Carlqvist börjar med Germaine Greer.

”En kvinna kan skälla ut sin man för att han är påverkad, även om det nästan inte märks alls. En stor del av det våld som spritande män utsätter sina hustrur för provoceras fram av dessa öppna eller tysta förebråelser.”

Det här är inte någon uppländsk kd-politiker, om någon tror det, utan Germaine Greer i den feministiska klassikern *Den kvinnliga eunucken* (1970, PAN Pocket 1999). När man har läst den inser man att ismer reducerar idéer till slagord. Sedan är texten stendöd, ingen ser vad som står i den. Det har drabbat Greer.

Seminarium/Könskamp 4

Eunucken kan, som alla bra böcker, läsas på flera sätt. Naturligtvis anser Greer att samhället bygger på kvinnans underordning och att hennes laster följer av denna. Det ansåg redan Mary Wollstonecraft. Kvinnans kreativitet undertrycks, hon kastreras (väl att märka) och tar ut sin besvikelse på män och barn. Men Greer skyller inte på männen och allra minst på de äkta makarna. Hemma topprider frun såväl karl som ungar. Hon hackar svartsjukt på mannens utflykter med kompisarna, driver in kniven när han är bakfull och spelar ut honom mot grannarna på fester: ”Det viktigaste skälet att påpeka vad Svenssons har är i första hand att kontrastera det mot vad de själva inte har och på så sätt understryka sin makes oduglighet. Den sortens kvinnor driver sina män till den väntade finalen med hjärtinfarkt och lång änkeperiod...”

Drabbar båda könen

Det är samhällsordningen som är patriarkal och liksom romarnas *patria potestas* drabbar den män som kvinnor. Och eftersom den är självskriven reproduceras den utan eftertanke.

Greer berättar om studenterna vid ett universitet. Professorn skickar runt ett preparat, men de tittar knappt på det eftersom det skulle stjäla tid från deras flitiga antecknande. De unga männen kastar sig över det och glömmmer allt annat.

”Studenterna var flitiga, rentav alltför flitiga, men fliten var inriktad på felaktiga mål. De ville så gärna göra föreläsaren till viljes...”

Sedan koltaldern har kvinnorna lärt sig att anpassa sig till yttre krav. Och när de väl kommer ut i yrkeslivet, är det i en speciell roll:

”De servila inducerar servilitet för att undervisa andra servila på ett område där man i stället borde gå till angrepp mot det okända med alla till buds stående medel.”

Detta är kontentan. Greer menar att kvinnorna går patriarkalitetens ärenden genom att hindra sina män från att strejka, starta eget eller utmana

Tidlig feminist. Germaine Greer menar att kvinnor föds in i en servilitet som om och om igen återskapar det patriarkala samhället.

Deras uppgift är att ”skruva fast mannen på hans plats i det kommersiella maskineriet”, blinda för att denna jakt på trygghet reflekterar deras svaghet, rådslan och känslan av otillräcklighet.

Denna svaghet gör dem till patriarkatets verktyg.

Greer beskriver hemmafrun, kan man invända. Ja, till en del. Det är brittiskt 1970-tal. Men att de traditionella kvinnoyssnorna i dagens Sverige till viss del flyttat in i den offentliga sektorn understryker snarast alliansen med makten. Hon visar också hur arbetsgivarna sedan industrialismens genombrott använt de underlydandes fruar för att hålla männen på mattan. Villan och ungarna är trappsteg i karriären, symboler för lojalitet och pålitlighet. Men efter att barnomsorgen sattes under förvaltning och kvinnorna gick ut på arbetsmarknaden befinner sig männen under press också i privat sektor. Kraven på lojalitet skärps, eller om man så vill: servilitet. Vad som krävs är ”social kompetens”.

Kvinnorna har inte blivit friare, men intalas till lönearbete är frihet. Om de sedan inte trivs är det männens fel. Så kommer det sig att två måste arbeta för att försörja familjen mot en för 50 år sedan. Någon standardförbättring motsvarande insatsen har de inte sett riken av. Det skulle kunna ordnas anorlundu, men den diskussionen förs inte. Det är lättare att skylla på männen.

Den pågående kampanjen mot män är därför inte en fluga utan en medveten strävan att dra åt skruven ännu ett varv. Diskrepansen mellan vad staten ger och staten tar växer och arbetarrörelsen har tjänat ut som legitimation för statens

frontande radikalism har den hämtat regnbågskoalitionen. Staten gör sig till skyddslyst för kvinnorna och var grupp som står männen emot: invandrare, bögar och barn. Mannen är pedofil, hustrumiss-handlare, homofob och rasist. Män mistänklighets. Och feministerna är – mer eller mindre – statligt avlönade.

Beundrad Blair

Det privata näringslivet får feministerna hållas. Tony Blair, som har gjort regnbågen politiskt nyttig, beundras. Det finns helt enkelt inga motkrafter, bara ett spritt, grumligt manligt ressentiment. Ett kvinnohat som kan ta sig lika obehagliga uttryck som fordom hemifrån frustration. Staten har, från att ha byggt sin makt på kvinnans underordning under mannen, vilket gjorde mannen till medbrotsling, har övergått till att med kvinnornas hjälp knäcka männen. Staten härskar allt öppnare genom att söndra.

I det agrara samhället utgjorde man och kvinna en ekonomisk enhet. Deras uppgifter var ömsesidigt uteslutande och kompletterande. Mannen plöjde och kvinnan mjölkade. De behövde varandra. Det yttre intränger var marginellt.

Med det moderna samhällets arbetsdelning har äktenskapet upphört att vara en ekonomisk enhet. Det kan, sedan bidragen har börjat torka upp, bara hållas ihop med politiska och moraliska medel. Det vill säga, det faller sönder. Mannens hem är inte ens fiktivt en borg, utan han vistas där på nåder i sju-åtta år. Hans olycka är det genetiska programmet, han vill ha en kvinna och han vill ha barn.

att behålla dem, om han så kör ungarna till dagis fem dagar i veckan.

På sistone har det börjat höras toner om att det är synd om männen. Männen ska inordnas som offer i den gällande bödel-och-offer-diskursen. Om mäns största åstundan är att amortera på villor kan diskuteras.

Kvinnorna har inte blivit friare, men intalas till lönearbete är frihet. Om de sedan inte trivs är det männens fel.

En isigare reflektion är att om mäns beredvillighet att axla kostnaderna avtar, vem ska då betala? Staten har trätt emellan de senaste 50 åren. Sedan svängremmen drogs åt i slutet av 1980-talet sjunker nativiteten inte bara här utan i hela västerlandet. Det är alltså inte synd om andra än dem som inte begriper vad som pågår. Och dit hör barnen. Ett påfallande 1970-talstrag hos Greer är att bortse från dem. Ersätt det konventionella, döda äktenskapet med den fria kärleken så löser det sig. Lilian Hellmans relation med den alkoholiserade Dashiell Hammett framhålls som föredöme. Greer skriver:

”Inför de som hävdar att jag inte kan veta någonting om kvinnorna eftersom jag inte har några barn, svarar jag att deras argument inte har någon bindande kraft.”

Om Hellman hade haft tre ungar med Hammett skulle hon inte lika godmodigt ha utthärdat hans fylleperioder. Den som är rik kan skita i ungarna och det var 1970-talets kungstanke: vi är alla rika. Någon annan städar efter oss. Men när resurserna är knappa gnager människor på varandra.

Alla hittillsvarande system för att säkra släktets fortbestånd byggs ner på att friheten begränsas, i synnerhet den sexuella. Att de rika och ungarlarna har tagit sig små friheter bekräftar det. Prostitucionen är en säkerhetsventil.

Upproriskhet saknas

Greer var upprorisk, men det är inte dagens feminist. Nina Björk har till exempel återgått till att skildra kvinnorna som offer. I *Sireners sång* (1999) skriver hon om hur kvinnorna i 1800-talets Paris fångades av modehusens skyltöster och hur *begäret* plötsligt fick utlopp. Efter många piruetter kommer hon fram till att konsumtions-samhället placerar ”kvinnan och kvinnligheten i modernitetens hjärta”. Men även mannen kan ju, påpekar hon förnumstigt, börja shoppa.

För 30 år sedan, när Germaine Greer skrev *Den kvinnliga eunucken*, hade ingen kommit på tanken att kvinnans frigörelse gick genom konsumtionen. Fingerfärdiga postmodernister hade ännu inte – å modehusens vägnar – hunnit adla otillfredsställes till begär.

Eichmanns sista tankar

Folke Schimanski har läst en feg mans memoarer.

I sommartorkan beslöt sig Berlindningens Die Welt för att ge utdrag ur Eichmanns memoarer. De författades av den a.klagade under hans väntan på den dödsdom i Israel, som exekverades 1961. Det finns ett manuskript på 1 200 sidor och en sorts sammanfattning som är en tiodel så lång. Den senare återgavs som följetong.

I Israel har man blivit mer liberal, det är fritt att ta del av Eichmanns berättelse. Sedan länge finns också en nästan bortglömd kopia av memoarerna i nazidokumentationscentrat i Ludwigsburg.

Eichmann bagatelliserar fröstås sin roll som bödel och fröstås som betraktare snarare än som aktör. Han ger till och med uttryck för förfäran inför de värsta grymheterna och får organiseringen av förintelslägret att se ut som vardaglig organisationsuppdrag. Ändå garnerar tidningen anrättningen med korrigeringar och sakupplysningar för att inte falla i fällor.

Inadekvat bild

Det kan då tyckas meningslöst att publicera minibiografen. Den ger ingen adekvat bild av skendot. Enligt Berlinhistorikern Wolfgang Benz är Die Welts tilltag att beteckna som *grosser Unflug*. Det skulle räcka om ”en handfull historiker känner till texten, analyserar den i kontext med andra källor och offentliggör resultatet för den stora allmänheten”, anser Benz som beskyller tidningen för sensationsmakt.

Det finns andra åsikter. De som står långt från offren brukar vara mera politiskt korrekta än de som står nära dem. Den nederländska författaren Harry Mulisch pläderar för ett förut-sättningslöst offentliggörande av fängelseanteckningarna.

”De kommer inte att förändra vår bild av Eichmann men är faktiskt intressanta”, är hans opretentiösa omdöme.

Mulisch förlorade familjemedlemmar i Sobibor.

Själv har jag läst minimemorarerna i Die Welts nätutgåva och ställer mig på Mulischs sida. Eichmann har i sin iver att bagatellisera sin roll vidimerat att det förfärliga har ägt rum. Han kunde ha gått revisionsisternas väg, men det gjorde han inte.

Nazister är ofta fega människor: de visar feghet när de trampar ner de svaga, de visar feghet när de attackerar i överläge, de visar feghet när de hotar och traskar sin offer i löndom och de visar feghet när de skyller ifrån sig. Eller så går de under jorden. Självaste arkitekten för förintelseprojektet, Reichsführer Himmler, greps som simpel lärare.

Denna studie i feghet är mer tänkvärd än åtskilliga moraliska betraktelser.